

Az Önkéntes Tűzoltóságok alakulásának változásai 1996 – 2007 között

Az Önkéntes tűzoltóságok megalakulását a 119/1996 (VII. 24.) kormányrendelet tette lehetővé. Elsődleges célja a rosszul ellátott területek védelmének javítása volt. Az akkori – a politika által erősen támogatott – nekibuzdulással még abban az évben 33 új tűzoltóság alakult. Hogyan változott az önkéntesek száma és ereje a következő években?

Az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó alapvető jogszabályok, szabályozások

- 1990. évi LXV törvény a helyi önkormányzatokról,
- 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról,
- 117/1996. (VII.24.) Korm. rendelet a tűzoltóság tagjaira vonatkozó kötelező élet és balesetbiztosításról,
- **119/1996. (VII.24.) Korm. rendelet az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról,**
- 1/2003. (I.9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól,
- 57/2005. (11.30.) BM rendelet a Riasztási és Segítségnyújtási Tervekről a hivatásos önkormányzati, és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről,
- 32/2002. (XII.12.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ez irányú szakágazatokban foglalkoztatottak képzési követelményeiről, és képzési rendszeréről,
- 33/2000. (XI.29.) BM rendelet a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól.

Hogyan alakultak, hogyan működnek?

Mindenek előtt érdemes felidézni, hogy az önkéntes tűzoltóság

- a települési önkormányzat és a tűzoltó egyesület által közösen alapított köztestület, amely
- tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el és
- önálló működési területtel rendelkezik.

Ezt a három fő feltételt szabja meg a jogszabály, de a részletekben megköveteltek - a technikai eszközök előírásai (2 db középkategóriájú gépjárműfecskenő, felszerelések, laktanyaépület, stb.) és különösen az ügyelet előírása, amely gyakorlatilag minimum 4 főállású tűzoltót feltételez – jelentősen megnehezítik az újak alakulását.

E feltételek teljesítéséhez ugyanis jelentős beruházásra (épület, technikai eszközök, tűzoltók képzése) van szükség, amit a döntően az átlagosnál rosszabb helyzetű településektől várunk el, hisz valójában ezeken a területeken nincs hivatásos tűzoltóság.

Nem véletlen, hogy a mindenkori politikai szándék és a megalakuláshoz nyújtott támogatás, döntően meghatározta az új egységek létrejöttét.

Ma hazánkban **1996. óta 63 önkéntes tűzoltóság alakult**, működési területük **563 településre terjed ki, és 1 205 840 fő** lakos mentő tűzvédelmét biztosítják. Ez az ország lakosságának 11,95%-a.

Az önkéntes tűzoltóságok fő adatai (1996-2007)

Év/ÖT száma	2001	2002	2003	2004	2005	2006.01.01- től	2006. 12.01- től
ÖT alakulása+ száma/db	+2 = 35	+4=39	+3=42	+4=46	+1=47	+9=56	+7=63
A védett lakosok száma/fő Növekedés%	791 755	796 366 0,58%	861 685 0,92%	945 967 0,91%	978 880 0,97%	1 123000 0,87%	1 205 048 0,93%
A védett települések növekedése/ száma/db	310	+ 20 (330)	+ 22 (352)	+ 23 (375)	+ 42 (417)	+ 84 (501)	+ 50 (551)
A védett terület nagysága (ha)	1 123 099	+78186 1 201 285	+125604 1 326 889	+119166 1 446 055	+212809 1 658 864	+69721 1 728 585	+188752 1 917 337

Ha a számok mögé nézünk jelentős ingadozásokat láthatunk.

Az 1996-os kezdés 33 ÖT megalakulása után 4 évig egyetlen új egyesület sem alakult, a következő 5 évben 1 – 4 között volt a számuk, majd a kormányprogramban nevesítve szereplő célokat követően az utóbbi két évben 9 illetve 7 új közttestület alakulásáról számoltak be. Azt is látni kell, hogy az elmúlt két évben már inkább a kisebb területeken működők alakulása volt jellemző, ami örvendetes a fejlődés szempontjából, de a jelenlegi tendenciák mellett finanszírozási feszültségeket okoz.

Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az önkéntes tűzoltóságok jelentős többsége a jogszabályból eredő – többek által vitatott ügyeleti – kötelezettségeken túl szinte teljes egészében főállású tűzoltóval látja el szolgálatát. (Többben a hivatásos és az önkéntes tűzoltóságok közötti konvergenciáról beszélnek.) Ez az újak számára egyfajta minta, a régiek számára állandó finanszírozási feszültségforrás, hisz a bérköltségek kifizetése után sok helyen nem marad fejlesztésre pénz.

Ez a feszültség kétféle módon oldható fel, egyrészt a finanszírozás növelésével, másrészt a szabályozás átalakításával. (pl. ügyeleti követelmények eltörlése, főállásúak számának állami támogatásának szabályozása stb.)

Eddig – mint ahogy táblázatunk mutatja - a finanszírozás növelésére történtek kísérletek, külön kezelve a hivatásos és külön az önkéntes tűzoltóságokat. Az egységes kezelés irányába mutat viszont, hogy a fejlesztésbe beemelték az önkéntes tűzoltóságokat is. Így az önkéntes tűzoltóságok is azonos feltételekkel pályázhatnak technikai eszközök beszerzésére.

A finanszírozási rendszer alakulása

- 1990. évben *az önkéntes (közttestületi) és az egyesületi* tűzoltóságok működési támogatásához együttesen 400,0 millió Ft állami támogatást biztosított a BM költségvetésében.
- 2000. évben az állami támogatás szétvált. Az egyesületi tűzoltóságok működéséhez az állam 200.0 millió Ft támogatást nyújtott. A közttestületi tűzoltóságoknál bevezették az un. *kételemes normatív finanszírozási rendszert*.

Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden tűzoltóság kap egy alaptámogatást, amelyet a lakosságszám alapján számított fejkvóta egészít ki. Ez a támogatási forma tulajdonképpen elismeri, hogy mérettől függetlenül a működéshez szükség van egy bizonyos alapösszegre, ugyanakkor figyelembe veszi a védett lakosságszámot is. A vita mint mindenben itt is a mértékek körül zajlik.

Az önkéntes tűzoltóságok állami támogatásának alakulása

Támogatás éve	Tűzoltóságok száma	Támogatás összege (millió Ft)	Támogatásból fix összeg (millió Ft)	Lakosságarányos támogatás (Ft/fő)
2000	33	300,0	6,0	149,40
2001	35	450,0	7,0	276,70
2002	39	500,0	7,0	282,70
2003	42	660,0	8,2	366,20
2004	46	900,0	8,2	552,60
2005	47	1 000,0	9,0	596,00
2006	56	1 231,0	9,0	647,50
2007	63	1 383,0	9,0	679,50

Látható, hogy **az állam hét év alatt több mint háromszorosára emelte az állami támogatás összegét**, ugyanakkor a **tűzoltóságok száma csaknem duplájára nőtt**, mégis feszültségekről beszélünk.

Mint látható a fix összegű támogatás, amely minden tűzoltóságot egyformán megillet öt év alatt 50%-al növekedett. Az ezen felül az állami támogatásból fennmaradó összeg a tűzoltóságok között a működési területükön élő lakosságszám arányában került felosztásra, ez 450%-al növekedett.

Az utolsó két év változásai

A kormányprogram hatására 2005 december 01-én **kilenc új köztestületi önkéntes tűzoltóság kezdte meg működését**. Erre a központi költségvetésből mintegy **70 millió Ft-ot fordítottak**. **Ács, Bajna, Fehérgyarmat, Jászkisér, Kadarkút, Ruzsa, Tótkomlós, Vásárosnamény és Zirc** települések önkormányzatainak jelentős áldozatvállalása mellett. Ezzel a kilenc új tűzoltóság **84 település 140 229 fő** lakosának mentő tűzvédelmét biztosítja.

2006. december 01-től újabb **hét önkéntes tűzoltóság (Bátaszék, Böhönye, Polgárdi, Répcelak, Tiszanána, Vasvár és Véménd)** alakult. Ezzel a számukra megállapított működési területen, **62 település, 75 480 lakosának** biztosítják a mentő tűzvédelmét. Erre a költségvetés **40 millió Ft-ot biztosított**.

Ezzel az önkéntes tűzoltóság napjainkban az ország 551 településén látja el a Tűzvédelmi törvényben meghatározott tűzoltási és műszaki mentési feladatokat. **Általuk védett lakosságszám 1 201 048 fő**.

Az önkéntes tűzoltóságok vonulási adatokban megmutatkozó teljesítményei az elmúlt fél évtizedben egyre növekvő tendenciát mutatnak.

Az 57/2005, (XI.30.) BM rendelet lehetőségeit kihasználva az elsődleges működési körzetük mellett segítségnyújtási működési körzetet is vállalt Hajdúszoboszló és Egyek önkéntes tűzoltósága, ezzel javítva a terület mentő tűzvédelmi lefedettségét.